

14.5.7 De leeftijd van dieren schatten

Als je een dier wilt aankopen doe je dat best bij iemand die je kent en vertrouwt. Maar dat is niet altijd mogelijk. Kenners bekijken en betasten het beest, om te weten welk vlees ze in de kuip hebben. Dat vraagt veel kennis van zaken, en ervaring.

Je let uiteraard op uiterlijke tekenen en conditie. Maar er zijn legio verhalen van paarden die geveerd werden. Een verkoper laat zijn dier er zo goed mogelijk uitzien: wassen, roskammen, hoeven opblinken en verven, uier verven, schminken.. Net als bij een tweedehands auto. Of een bruid.

De leeftijd van een mens schatten is makkelijker. We hebben er een heel leven ervaring in. We zien dagelijks allerhande exemplaren van diverse leeftijden, veel vergelijkingsmateriaal. En dan is er toch nog een groot verschil tussen rassen, geslacht, cultuur, voeding, belasting (in meerdere betekenissen)... Indicaties krijgen we door lengte, omvang, rimpels (zonder botox of plastische chirurgie), haarkleur (ongeverfd), haaruitval, beharing (in de oren, neus), oorlellen en neus (het kraakbeen daarin blijft groeien), houding, kracht, gevoeligheid van zintuigen, reactiesnelheid, gewicht, (eigen en ongebleekt) gebit (tanden slijten, breken, worden geler, krijgen tandsteen). Dit laatste geldt voor de meeste zoogdieren.

De leeftijd (en de levensverwachting) van het dier is een belangrijke factor. Het gebit geeft bij veel diersoorten hierover een goede indicatie. Het wordt dagelijks tot wel 10 uur gebruikt. Een dier met een slecht gebit kan niet goed eten en de conditie zal achteruit gaan.

Bij mensen is dat ook zo. Na een tandloze geboorte komen er eerst (20) melktandjes, die later wisselen voor een definitief gebit (van 32 stuks). Ieder kwadrant heeft bij ons 2 snijtanden (vooraan), 1 hoektand en 5 kiezen. Eerst 2 premolaren (of valse kiezen) met een enkelvoudige knobbelstructuur, en daarachter 3 molaren of maaltanden met een dubbele knobbelstructuur.

De vier laatste en achterste tanden zijn –als je ze krijgt- verstandskiezen of wijsheidstanden.

De mate waarin het gebit volgroeid is geeft de leeftijd weer.

Later geeft de kleur en de hoeveelheid tandsteen op het glazuur een idee van de ouderdom.

En nog later zie je aan de slijtsproen en het verlies van tanden dat het gebit veel jaren gediend heeft.

Er is een aantoonbare link tussen een gezond gebit en tandplak, en een gezond(er) lichaam, hart, brein, gebeente, luchtwegen, bloed (diabetes).

♪ Met ouder worden gebeuren er 3 dingen: je geheugen gaat achteruit.

Figuur 116 Gebit (blijvend), tandformule hebben geen hoektanden.

Onze runderen hebben zelfs geen bovengebitt (of enkel kiezen). Ze trekken het gras af met tong en ondertanden.

De tandformule wordt gebruikt om de samenstelling van een gebitt te omschrijven. Het is van het type I|C|P|M, waarbij I het aantal snijtanden (Incisivi) is in een gebittkwadrant, C het aantal hoektanden (Canini), en voor de kiezen: P het aantal Premolaren en M het aantal Molaren.

Mensen (en varkens) zijn omnivoor of alleseters. Het vee dat we houden is herbivoor of planteneeter, meer bepaald grazer, en heeft daarvoor ook een aangepast gebitt. (Ze hebben ook een lang verteringsstelsel, er zijn herkauwers bij, en de koe heeft zelfs 4 magen.) Ons vee heeft 4 snijtanden (2 onder, 2 boven) en stevige, ruwe kiezen om groen te malen. Ze

♪ Kieskeurig: tand in goede staat. Erno Sourbron

14.5.7.1 Een gekregen paard mag je niet in de bek kijken

Een volwassen paardengebitt heeft 36 (merrie) tot 40 (hengst) tanden.

Paardentanden blijven doorgroeien, en blijven dus even lang omdat groei en slijtage elkaar in evenwicht houden.

De verschillende tanden en kiezen komen op verschillende leeftijden, het melkgebitt wisselt in fases, en de tanden raken 'gevuuld'. Pas op een leeftijd van 10, 11 jaar verandert er nog weinig aan het paardengebitt.

Een veulen van een jaar heeft alle tanden en kiezen, maar de drie molaren ontbreken. Veulentanden zijn in tegenstelling tot volwassen tanden witter, hebben een schopvorm en nog geen duidelijke groeven aan de lipvlakte van de tand.

Een pas doorgebroken snijtand heeft in de kroon een holte (het infundibulum of de kroonholte). Die verdwijnt langzaam door slijtage. Dan noemt men de tand "gevuuld".

Als alle tanden gevuld zijn heet het paard "aftands" . Je ziet dan het tandsterretje, het door sleet zichtbare geworden deel van de wortelholte.

Voeding en afwijkingen kunnen de schatting bemoeilijken. Alleen de hengst heeft haak- of hoektanden. Ieder kwadrant heeft 3 snijtanden, (1 hoektand bij de hengst), 4 premolaren en 3 molaren.

♪ Hij was 20 jaar bij ons in dienst. Toen hij ons bedrijf verliet, waren we zeer tevreden.